

Trauma bij ouderen met en zonder dementie: Een update

Sjacko Sobczak

18 september 2025

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

Maastricht
University

Mondriaan

Toekomstmakers

Disclosure

- Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties:
- Alzheimer Nederland
- EMDR Europe
- UFL / SWOL
- Mondriaan GGZ, Zuyderland Care, Envida, Meandergroep, Cicero-Zorggroep, Sevagram

Disclosure

Achtergrond

Trauma en langdurige impact

Trauma als transdiagnostische focus

Trauma en dementie

To DO

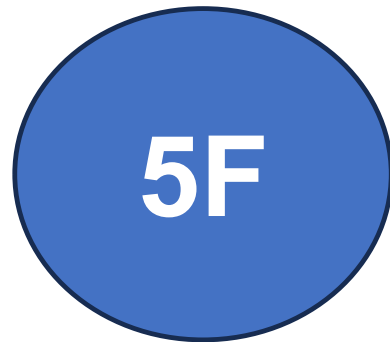

Trauma is de norm in veel landen !

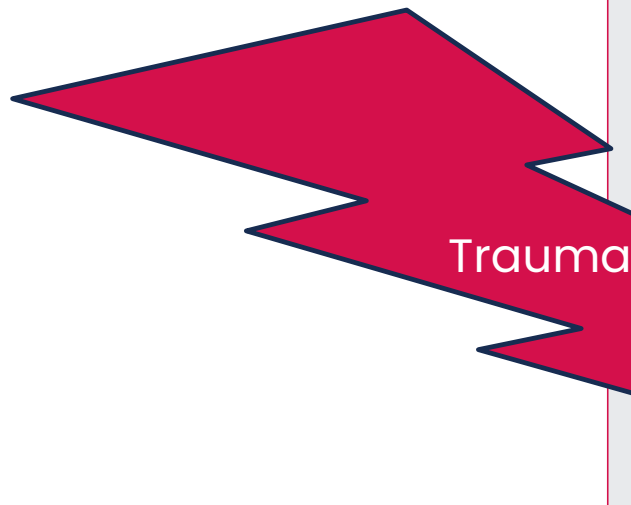
Wat is trauma

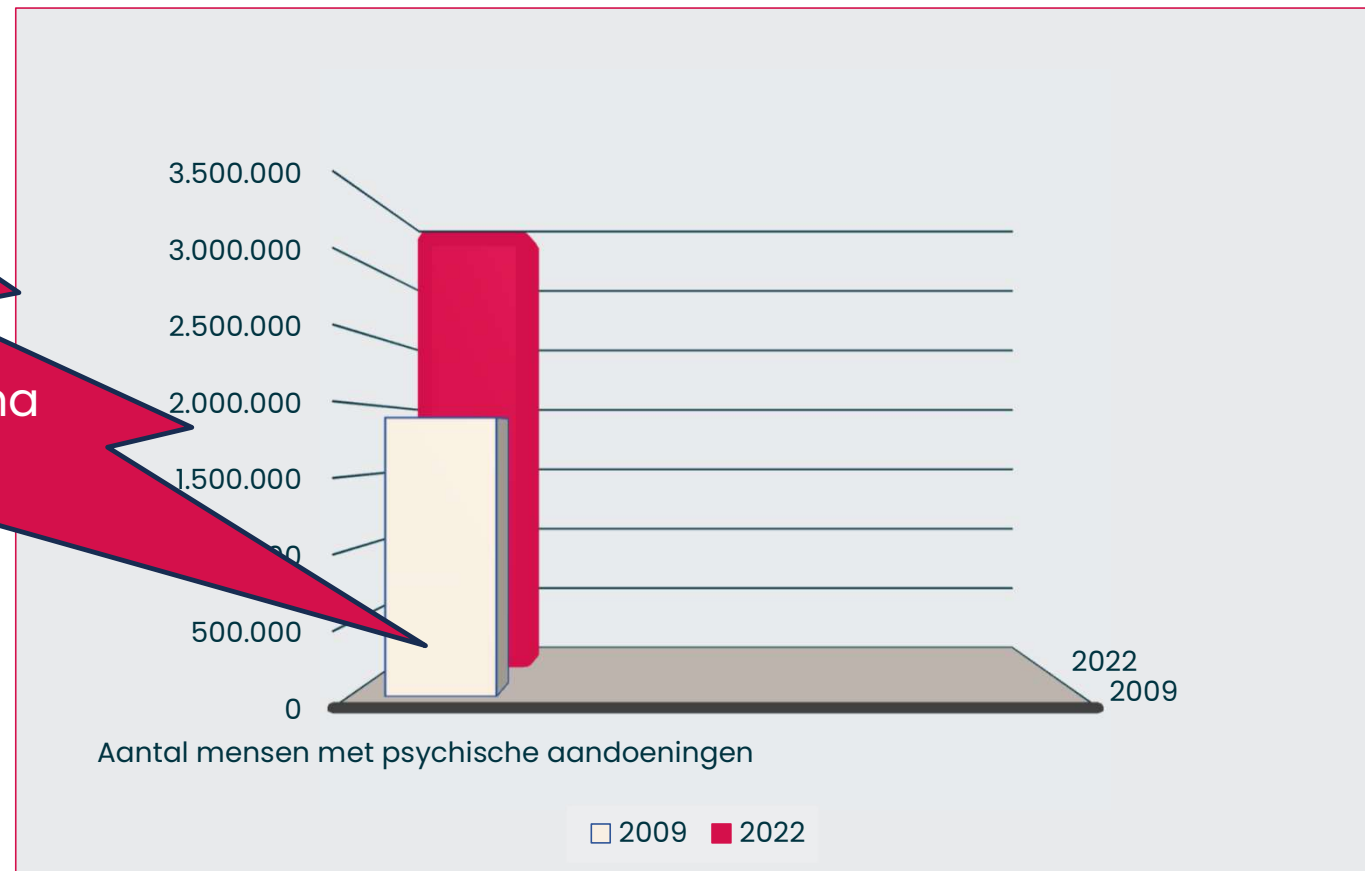
Traumaresponses

Geestelijke gezondheid in NL

NEMESIS (1), 2, 3

ten Have 2023, de Nederlandse GGZ, 2023

Veerkracht

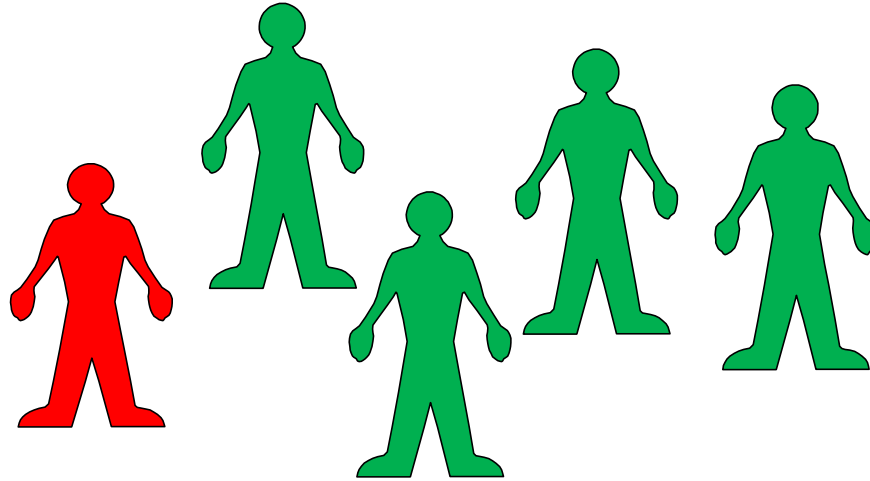

Kwetsbaarheid

Veerkracht

Veerkracht

Middelenmisbruik

PTSS

Depressie

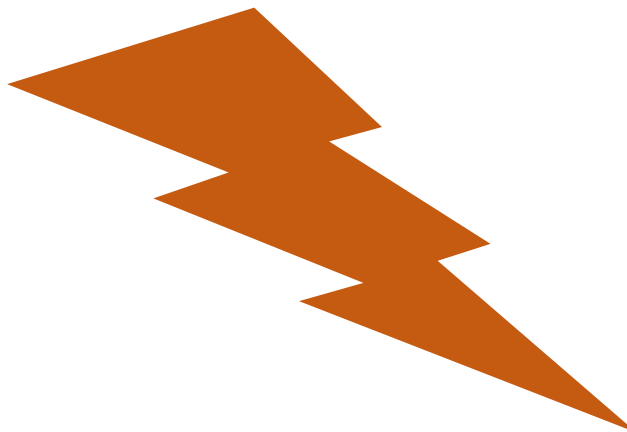
Persoonlijkheid

Psychose

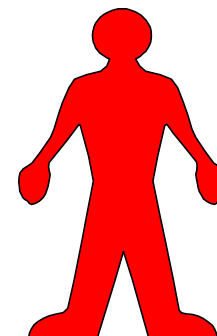

Ouder worden

HERTRAUMATISERING

'Late presentatie' PTSS

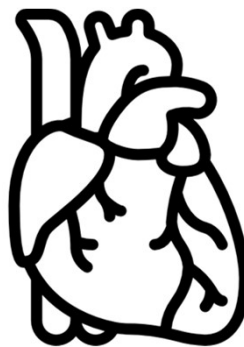
Risico dementie

Associatie PTSS - dementie

Pooled HR **1.56-2.11**

Atrofie

Comorbiditeit

Stress

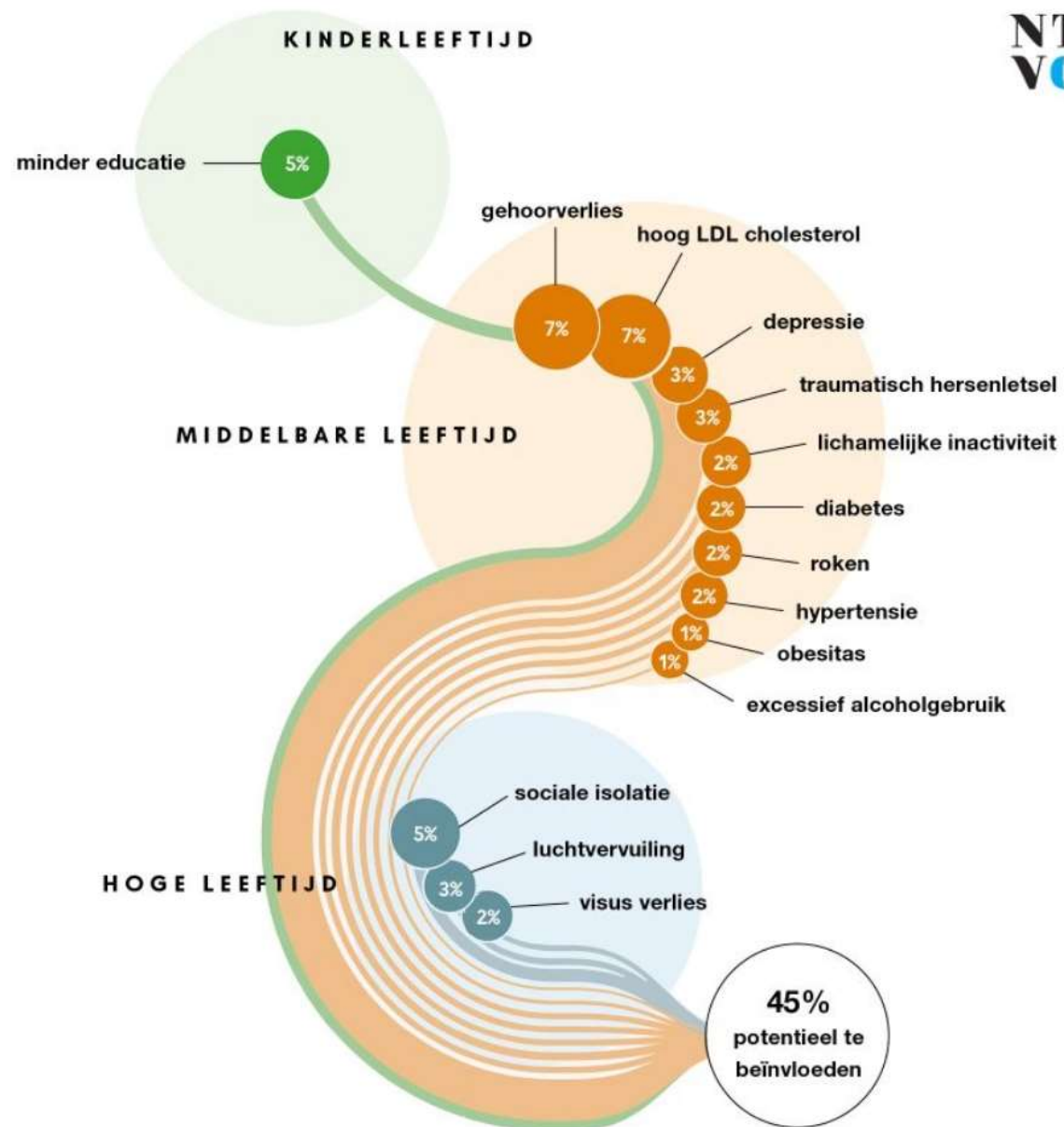
Risicofactoren

• N=17

Moderator	Studies (n)	B	SE	P-value	QM (df)	I ²	R ²
Quality of study	13	1.10	0.37	0.003	8.87 (1)	92.13%	48.90%
Age (M)	5	-0.08	0.05	0.11	2.53 (1)	88.64%	25.52%
Female (%)	10	0.0026	0.0029	0.38	0.77 (1)	92.87%	0.00%
Veterans	11	0.036	0.185	0.84	0.037 (1)	93.82%	0.00%
General population		0.40	0.11	0.0002			
Diabetes (%)	7	0.026	0.012	0.030	4.69 (1)	93.18%	46.30%
Hypertension (%)	6	0.009	0.004	0.008	6.95 (1)	91.81%	64.33%
TBI/Head injury (%)	5	-0.26	0.11	0.015	5.87 (1)	83.69%	63.39%
Depression (%)	7	-0.01	0.005	0.009	6.82 (1)	92.28%	58.08%
Alcohol use (%)	6	-0.029	0.008	<0.001	13.75 (1)	83.59%	84.34%
Smoking (%)	5	0.02	0.02	0.35	0.86 (1)	97.07%	0.00%
Substance use (%)	5	-0.006	0.029	0.84	0.04 (1)	97.42%	0.00%
<u>Post-hoc analysis</u>							
Depression (%)	6	0.008	0.015	0.58	0.30 (1)	85.82%	0.00%
Alcohol use (%)	5	-0.010	0.013	0.44	0.61 (1)	76.53%	0.00%

Risicofactoren

Ageing Research Reviews

Volume 95, March 2024, 102198

Review Article

Biomarkers associated with cognitive impairment in post-traumatic stress disorder: A systematic review of current evidence ☆

Junling Guo^{a,1}, Vasiliki Orgeta^{a,1} , Isadora Olivé^a, Erik Hoff^b, Jonathan Huntley^a, Miranda Olff^{c,d}, Sjacko Sobczak^{e,f,g,1}

Guo, 2024

Review > J Anxiety Disord. 2025 Jun 11:114:103047. doi: 10.1016/j.janxdis.2025.103047.

Online ahead of print.

PTSD and cognition in older adults: A systematic literature review

Jasmijn E van Rossum¹, Semmy Op den Camp², Renske Uiterwijk³, Kay Deckers⁴,
Vasiliki Orgeta⁵, Bernice J A Gulpers³, Sjacko Sobczak⁶

Affiliations + expand

PMID: 40517583 DOI: 10.1016/j.janxdis.2025.103047

Free article

A First Exploration: Can Eye Movement Desensitization and Reprocessing Improve Cognition in Older Adults With Posttraumatic Stress Disorder?

Journal of Geriatric Psychiatry and Neurology
2023, Vol. 0(0) 1–16
© The Author(s) 2023
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/08919887231207639
journals.sagepub.com/home/jgp

Ellen M. J. Gielkens, PhD^{1,2} , Gina Rossi, PhD² ,
Sebastiaan P. J. van Alphen, PhD^{1,2,3} , and Sjacko Sobczak, MD, PhD^{1,4,5}

Table 2. Pre and Posttreatment for PTSD and Neurocognitive Changes (Means, SDs and Effect Sizes) for Total Group and Drop Outs.

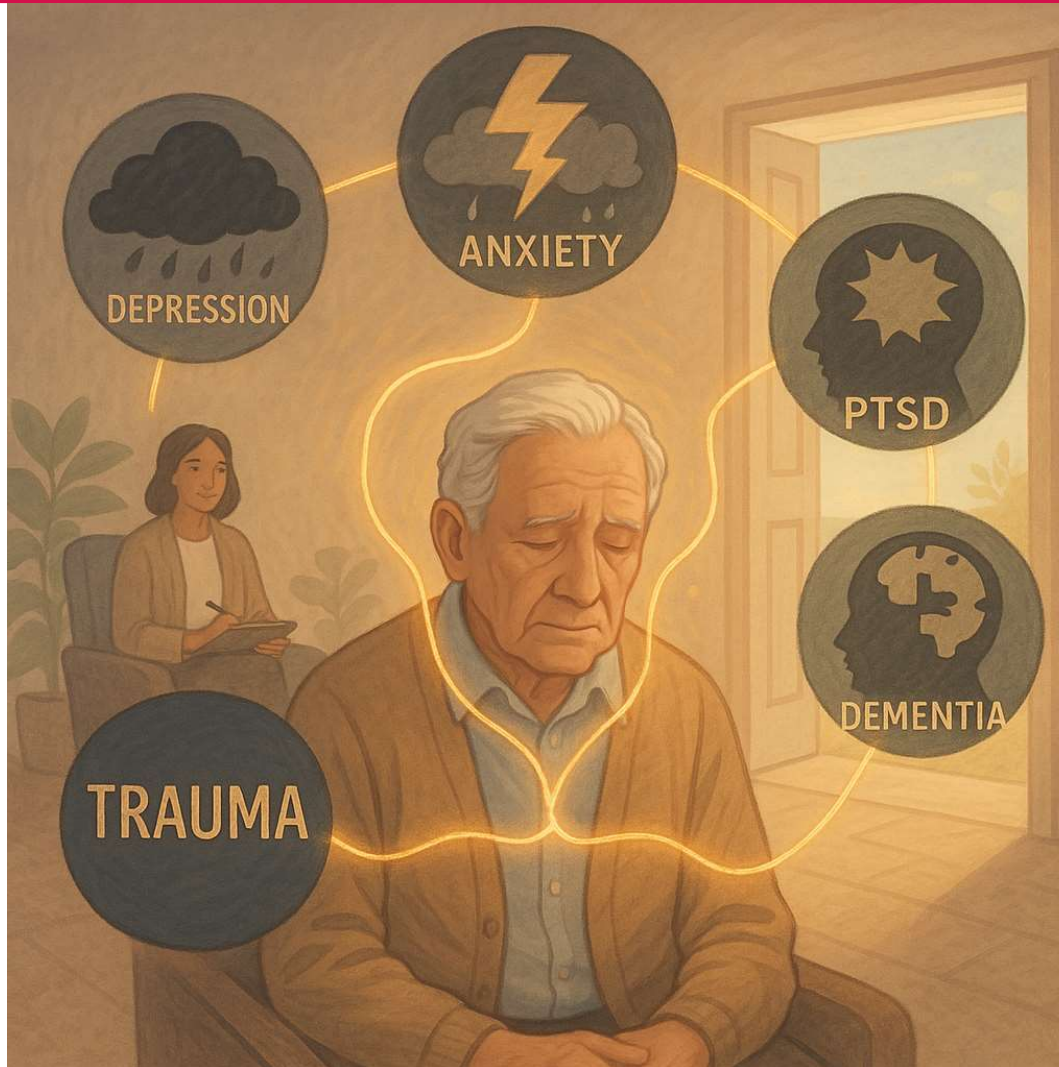
	Pre test total group (n = 22)		Pre test drop outs (n = 7)		Post test		P*	Effectsize Cohen's d
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
Clinician administered PTSD scale	40.32	8.44	37.29	11.04	14.00	10.53	<.001	2.75
Immediate recall scores RAVLT	33.14	9.03	29	9.76	37.73	10.62	.001	.47
Delayed recall scores RAVLT	5.77	3.54	3.43	1.72	7.14	3.37	.015	.40
Recognition scores RAVLT	27.68	2.40	26	3.11	28.68	1.62	.007	.49
Interference scores SCWT	286.88	97.36	348.38	131.65	248.30	78.27	.029	.44
Total WAIS-IV DS scores (excl outlier)	20.76	4.94	19	3.27	21.90	5.44	.230	.22
Total WAIS-IV DS scores (incl outlier)	22	7.55	19	3.27	22.27	5.58	.828	.04

Note: *Paired-samples t test comparing pre-treatment vs post-treatment

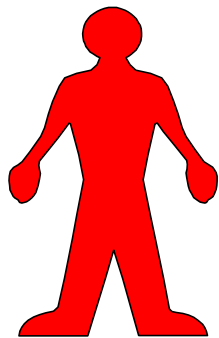
Abbreviations: RAVLT, Rey Auditory Verbal Learning Test WAIS-IV DS, Wechsler Adult Intelligence Scale Digit Span; SCWT, stroop color word test; SD, Standard deviation.

Trauma als transdiagnostisch focus

Persoonlijkheidsstoornissen

N=24

EMDR

Persoonlijkheid 31%
Functioneren

Adverse Childhood Events, Personality Disorders, and Multimorbidity in Older Adults: Exploring the Connections

Semmy Op den Camp , MD, MSc , Julie Schulken, MD, MSc , Sebastiaan van Alphen, PhD , Ellen Gielkens, PhD , Silvan Licher, MD, PhD , Therèse van Amelsvoort, MD, PhD , & Sjacko Sobczak, MD, PhD ...show less

Published online: 09 Apr 2025

 Cite this article <https://doi.org/10.1080/07317115.2025.2487673>

Table 4. Odds ratios for multimorbidity and somatic multimorbidity associated with PDs, CTES total scores, age, and gender.

	Multimorbidity			Somatic multimorbidity		
	OR	95% CI	P	OR	95% CI	P
PD	12,949	4,284–39,140	<0,001	3,844	1,165–12,687	0,027
Male gender	1,639	0,613–4,383	0,325	1,507	0,529–4,297	0,443
Age in years	1,104	1,011–1,205	0,028	1,133	1,033–1,244	0,008
CTES total score	1,025	0,966–1,087	0,414	1,014	0,954–1,077	0,653

OR = Odds ratio, CI = confidence interval, P = probability value, PD = personality disorder, CTES = Childhood Traumatic Event Scale.

Trauma als transdiagnostisch focus

Psychische aandoeningen

Trauma

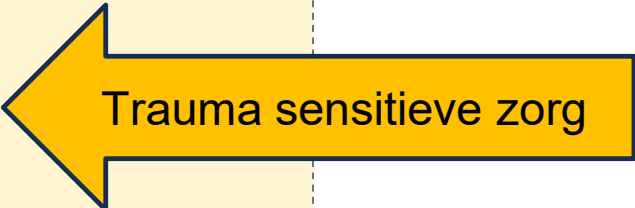
Neuropsychiatrische
gedragscategorieën

Behandel INTEGRAAL volgens
beschikbare RICHTLIJNEN

PSYCHOEDUCATIE

1. EMDR
2. Gedragsadvisering
3. Prolonged exposure
4. Medicamenteuze behandeling

Trauma sensitieve zorg

CASE

V, 88

- Dementie
- 3 kinderen, weduwe in 1989
- Verkeersongeluk met nadien chronische pijn
- Vroeger depressie waarvoor medicatie en therapie

PTSS en dementie

EUROPEAN JOURNAL OF PSYCHOTRAUMATOLOGY
2021, VOL. 12, 1883923
<https://doi.org/10.1080/20008198.2021.1883923>

EUROPEAN JOURNAL OF
**PSYCHO-
TRAUMATOLOGY**
THE OFFICIAL JOURNAL OF THE EUROPEAN SOCIETY FOR TRAUMATIC STRESS STUDIES

Taylor & Francis
Taylor & Francis Group

REVIEW ARTICLE

 OPEN ACCESS

Comorbidity rates of Posttraumatic Stress Disorder in dementia: a systematic literature review

Sjacko Sobczak ^{a,b,c}, Miranda Olff ^d, Bart Rutten ^a, Frans Verhey ^{a,b} and Kay Deckers ^{a,b}

Current 4.7-7.8%

Lifetime 11.1%
Current 1.3%

Sobczak et al 2021; Hoeboer et al., 2025

Klinische manifestatie PTSS bij dementie

9%

8%

7%

33%

22%

TRAuma and DEmentia (TRADE) onderzoek

A. Diagnostiek PTSS bij mensen met dementie
middels

TRADE-interview

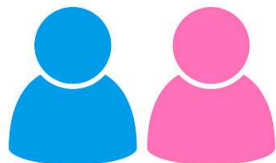
B. EMDR

Deel A n=62

62/62

20 vs 42

82.13 jr
18.6 MMSE

nno	29
Alz	13
Vasc	9
Gem	5
Anders	6

Basis	22
Vmbo	27
Hav/vwo	5
Bache	2
Master	1
Anders	5

PTSD

N = 6 (9,7%)

TRAUMA doorgemaakt

Anamnese N = 43

Heteroanamnese N = 51

Overall N = 54 (87%)

Soorten trauma

Gevlucht WOII

Schuilkelder WOII

Bomaanval

Kind overleden

Moeilijke Jeugd

Overlijden Partner

Werk Ongeval

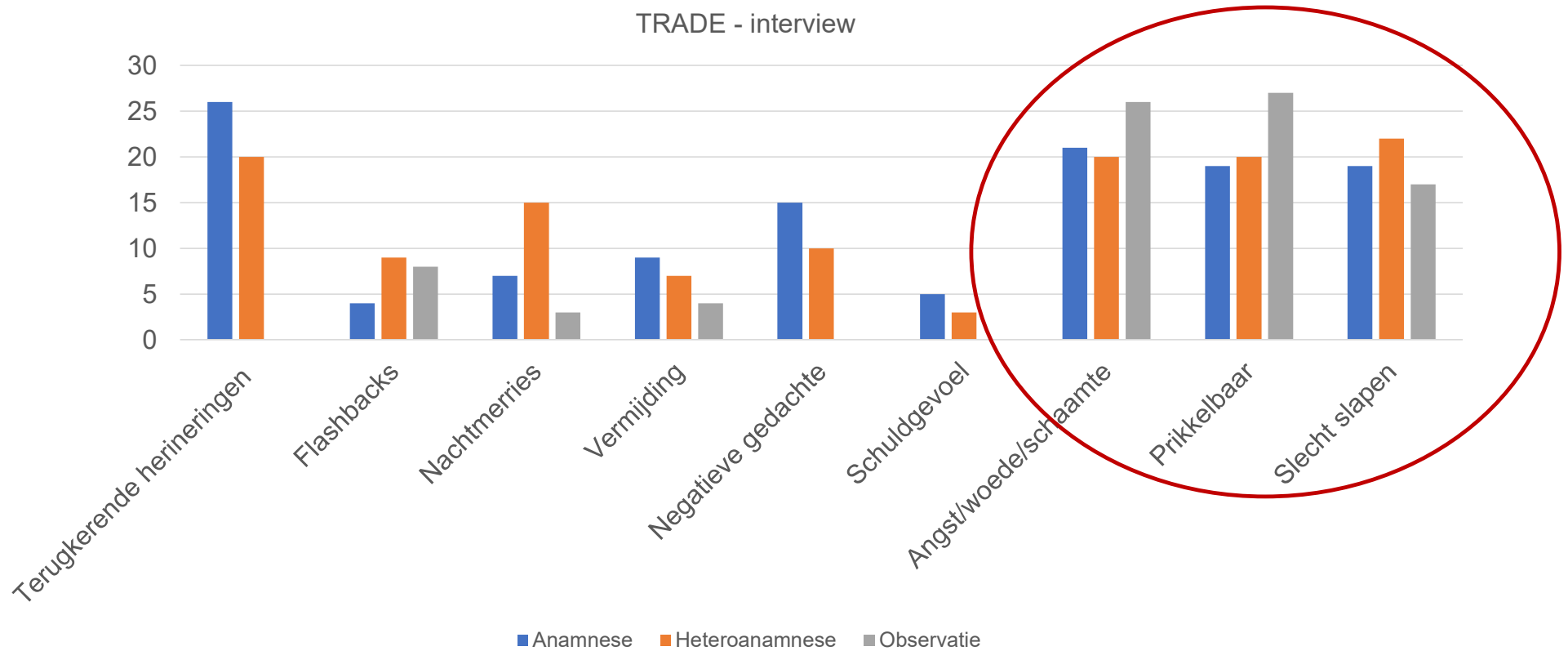
Inbraak

COVID pneumonie

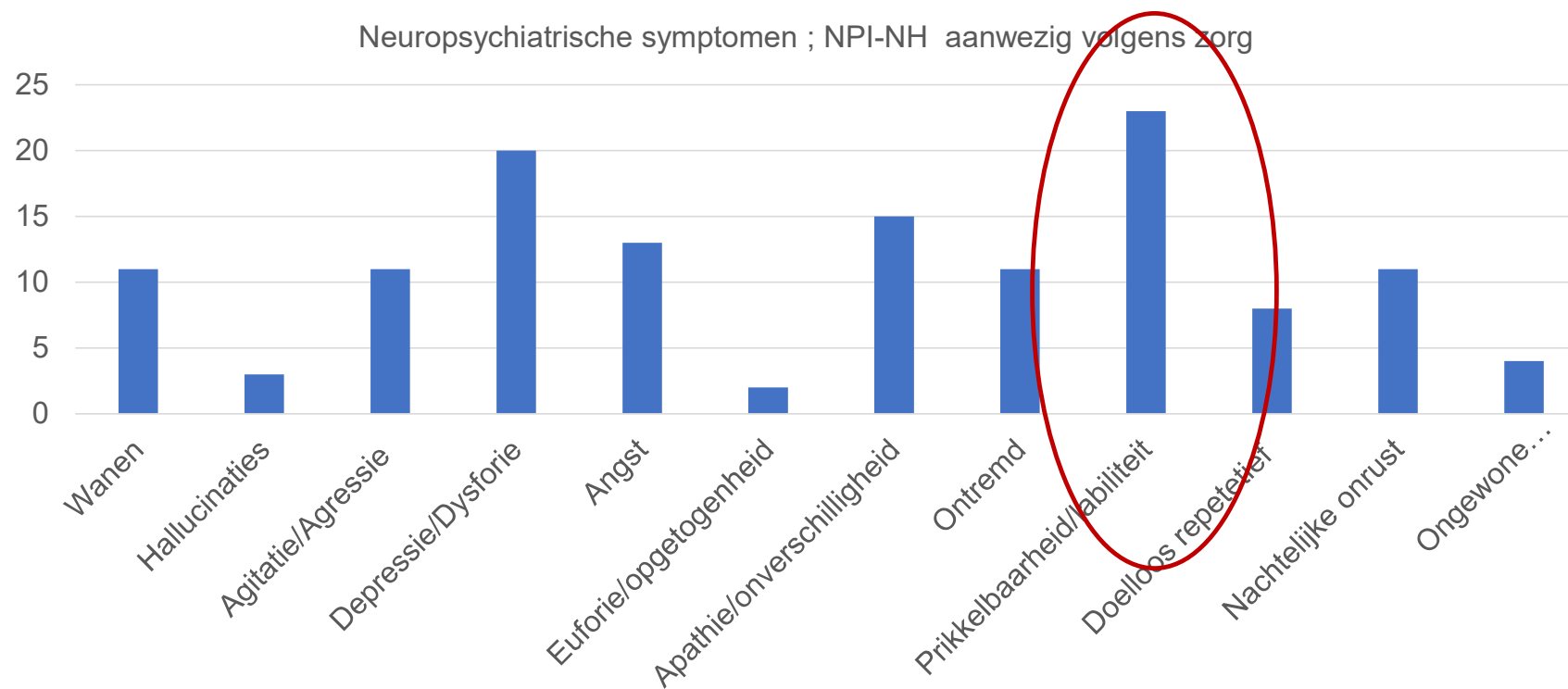
Seksueel misbruik

A. TRADE-interview

A. NPI

Dilemma's uit de praktijk

Als je niet weet wat het trauma precies is kun je toch niet behandelen ?

Maar hoe weet je nou of het 'trauma' is ?

'ik heb haar beloofd het nooit met iemand te zullen delen'

We wisten altijd wel dat er iets was – maar niet wat

Familie wil niet dat we 'ér' iets mee doen

Het heeft nu toch geen zin meer om er iets mee te doen ?

'De lichamelijke zorg moet toch gebeuren'

'Wie kan die behandeling dan doen ?'

12 semi-gestructureerde interviews

GLISTEN

Seksueel trauma 67 %
Oorlog trauma 42 %

Meer handvatten bieden aan teams om trauma sensitief te werken.

(Vroeger voorgevallen) seksueel trauma heeft aandacht in het verpleeghuis.

1. ON TRAumatiC stress and ageing: a
global network (ON TRACK)

Personal View

Post-traumatic stress disorder in older adults: a global collaboration on setting the future research agenda

Sjacko Sobczak, Vasiliki Orgeta, Margreet Beenakker, Marco Boks, Margherita Boltri, Monica Cations, Estelle Coeur, Joan M Cook, Xavier Corveleyn, Ashley-Nicole Dorame, Gea C van Dijk, Barbara Forresi, Stéfanie Fréel, Denise Gómez-Bautista, Mia Maria Günak, Demi C D Havermans, Malcolm Hopwood, Jiaqing O, Karen A Lawrence, Lewina O Lee, Andreas Maercker, Anne Marsman, Isadora Olivé, Conny W E M Quaedflieg, Jessica Ruisch, Steven R Thorp, Jelte S Woudsma, Sedigheh Zabihi, Miranda Olff, on behalf of the Global Collaboration on Traumatic Stress

Lancet Healthy Longev 2025;
6: 100720

Published Online June 20, 2025
[https://doi.org/10.1016/
j.lanhl.2025.100720](https://doi.org/10.1016/j.lanhl.2025.100720)

Sobczak et al., 2025

4 domeinen

Domein	Methoden	Belangrijkste Uitkomsten	Conclusie
Verouderingsmechanismen	N=73	Meeste onderzoek focust op biologische markers Beeldvormende biomarkers zijn schaars Psychosociale factoren weinig onderzocht	Behoefte aan longitudinaal onderzoek en integratie van biomarkers en psychosociale factoren. Aandacht voor 'reverse causality'
Diagnostiek	N=40	DSM-5 instrumenten: CAPS-5, PCL-5, PC-PTSD-5 zijn gevalideerd	Beperkte validatie bij ouderen, buiten veteranenpopulatie Geen gevalideerde instrumenten voor ouderen met cognitieve stoornissen
Behandeling	N=10 (RCTs)	Effectief zijn: narratieve exposure, CGT, internettherapie	Geen bewijs voor farmacotherapie en kosteneffectiviteit
Zorg	N=9	Belang van veiligheid, empathie, training van personeel	Aanbeveling: implementatie Trauma Informed Care (TIC) principes in thuiszorg en langdurige zorg

Aanbevelingen

- Betrek heterogene, representatieve oudere populaties
- Gebruik hoogwaardige studies
- Gebruik gestandaardiseerde diagnostische instrumenten
- Beoordeel functionele uitkomsten
- Betrek ervaringsdeskundigen

Projecten

1. ON TRAumatiC stress and ageing: a global network (ON TRACK)

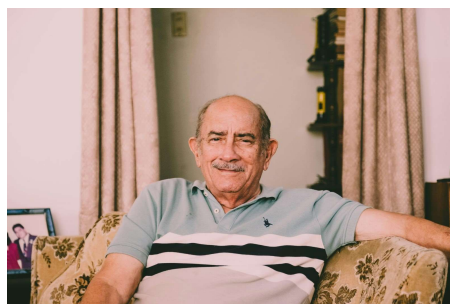
TINC

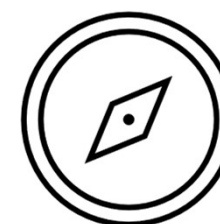
ICARE

Mijn verhaal verteld

TRUST

KOMPAS

Bedankt

<https://traumaanddementia.net/>

